Het leven en sterven van Jezus Christus; symbool voor het overwinnen van dualiteit

31 maart 1961, Goede Vrijdag
lezing 82

"Gegroet lieve vrienden, God zegene ieder van jullie. Gezegend is dit uur.

Vanavond zijn hier een aantal nieuwe vrienden en ik heet hen allen welkom. Misschien hebben zij moeite deze lezing te begrijpen, aangezien het een vervolg op en een uitbreiding van de vorige is. Om deze lezing ten volle te begrijpen is het aan te bevelen de laatste lezing heel zorgvuldig te lezen.[1]

Jullie bestuderen deze lessen vrienden, en hebben over de vorige lezing nagedacht. Daarbij heeft een aantal van jullie een nieuw inzicht in zichzelf verkregen door hun persoonlijke problemen te bekijken vanuit het standpunt dat deze lezing biedt. Voor sommigen is dit nieuwe thema nog moeilijk te vatten, maar dat komt wel als je verder komt in je zelfonderzoek en erin slaagt je meest wezenlijke problemen in verband te brengen met de kwestie van de dualiteit.

Vandaag wordt een heel speciale dag in jullie menselijke geschiedenis herdacht en dat past heel goed bij het onderwerp van mijn laatste lezing. Op deze dag bracht Jezus Christus zijn leven tot een hoogtepunt. Zijn leven stond als symbool voor het grootste lijden en de

[1]Lezing 81 'Conflicten in de wereld van de dualiteit' (Noot vertaler)

grootste vreugde. Ik bedoel dit niet alleen in abstracte, onbereikbare, spirituele zin, maar ook in heel menselijk en concreet opzicht. Dualiteiten als lijden en vreugde, genot en pijn zijn uiteindelijk slechts onderdelen van de grote dualiteit: leven en dood, nooit leven of dood.

Er bestaat een spirituele leer die vaak verkeerd begrepen wordt, namelijk dat de mens genot en pijn moet overstijgen. Uiteindelijk is dit natuurlijk wel waar, maar het gebeurt niet door de narigheid van de dualiteit te ontvluchten. Integendeel, het gebeurt alleen wanneer je de dualiteit accepteert en volledig onder ogen ziet - zowel het leven als de dood. Diegenen die de waarheid dat je genot en pijn moet overstijgen, verkeerd opvatten, doen dat omdat zij er liever omheen willen in plaats van er doorheen. Als je de dood in al zijn naaktheid accepteert, zonder ervoor weg te lopen, dan en ook alleen dan kun je ten volle leven; en alleen dan besef je dat er geen dood is, dat er geen dualiteit is. Je neemt dit niet aan als een troostrijk geloof waar je je uit zwakheid en angst aan vastklampt, maar je ervaart dat het waar is. En je kunt het alleen in de grote en fundamentele levenskwesties ervaren als je het leert aanvaarden in het ‘kleine sterven van alledag’. Wanneer je je zin niet krijgt en op een verkeerde, ongezonde manier voor lijden wegkruipt, vergroot je de tragische dualiteit. Je verwerpt de dood en daarmee verwerp je uiteindelijk ook het leven.

Weglopen voor dood en lijden brengt - vaak onvermijdelijk - een weglopen voor leven en genot met zich mee. Hoezeer iemand ook streeft naar succes en genot in het leven, wanneer hij bewust of onbewust vermijdt om dood en lijden onder ogen te zien loopt hij ook weg voor leven en genot. Dit gaat hand in hand en heeft een heel schadelijke uitwerking op de ziel.

Jezus zei: ‘Word als kinderen.' Deze uitspraak heeft veel betekenissen op allerlei niveaus. Een ervan is, dat kinderen heel alert leven en ervaren. Al hun zintuigen en vermogens zijn nieuw en fris en elke levenservaring is op ieder niveau van hun wezen veel intenser dan de indrukken, reacties en ervaringen van een volwassene. En dat is goed. Want de ziel die door het leven gaat en de ervaringen van het leven met alles wat dat inhoudt, verwerpt, doodt zijn levensmogelijkheden. Het is veel beter voor de ontwikkeling en groei van een entiteit om veel hoogten en diepten door te maken dan om een onechte sereniteit te ontwikkelen, die zelden een echte onthechting is. Onthechting bereik je alleen nadat je alles wat het leven te bieden heeft, hebt geaccepteerd,

dus ook de dood. Sommige mensen geloven dat ze tot grote hoogte gestegen zijn terwijl ze in werkelijkheid pijn en lijden eenvoudig afwijzen, en dus ook genot en vreugde. Zij zullen op een bepaald moment in hun ontwikkeling - of dat nu in dit leven is of later - merken, dat zij terug moeten naar dat punt waar ze hun zielservaringen ontvlucht zijn, zodat ze kunnen leren om die helemaal te doorleven. Alleen iemand die hier doorheen is gegaan bereikt echte sereniteit.

Als de sereniteit niet echt is maar kunstmatig aangekweekt, ontwikkelt zo iemand zich veel minder dan iemand anders die zo moedig is om niet te vluchten voor de ervaringen van het leven. Maar vaak gebeurt het dat de eerste zich ver verheven voelt boven de tweede; hij minacht die om zijn ups en downs. Zulke ups en downs wijzen er inderdaad op, dat de persoon in kwestie nog diep verwikkeld is in de illusie van tegenstellingen en dualiteit, maar hij gaat het niet uit de weg en dat is eerlijk en bevordert zijn groei.

Moed en eerlijkheid zijn misschien de belangrijkste eigenschappen in iemands ontwikkeling. Als je je lijden en je vreugde onder ogen ziet moet je wel groeien, terwijl de mens die voor lijden wegkruipt, het ontkent er zelfs nooit naar wil kijken omdat hij er buitengewoon bang voor is en onvermijdelijk even bang is voor geluk en vervulling. In het verleden heb ik een paar keer deze angst voor geluk aandacht gegeven.[1] Veel van mijn vrienden hebben de waarheid hiervan uit eigen ervaring ondervonden, maar niet vanzelf. Wanneer geluk ver weg is en schijnbaar onbereikbaar, kun je er veilig naar verlangen. Maar als je goed naar jezelf kijkt, merk je dat wanneer het dichterbij komt, je er op dezelfde manier voor wegkruipt als voor lijden. Aangezien lijden en genot, of dood en leven, met elkaar verbonden en in werkelijkheid één zijn, moeten je geluk en plezier wel afhangen van je houding tegenover dood en lijden. Als je het ene accepteert, accepteer je ook het andere. Als je door het ene groeit, groei je ook door het andere.

Je houding tegenover lijden bepaalt of je ziel er al tijdens het proces van het lijden baat bij heeft of pas veel later. Zelfs een blinde en rebelse houding tegenover lijden komt uiteindelijk de ziel ten goede. Dat is nog altijd beter dan het te ontvluchten en je vermogen tot voelen en ervaren te verlammen, uit te schakelen of te doden. Maar een blinde, ontkennende houding tegenover lijden heeft tot gevolg dat je meer en

[1] lezing 58 ‘Het verlangen naar geluk en het verlangen naar ongelukkig zijn’
lezing 72 ‘Angst om lief te hebben’ (Noot vertaler)

langer lijdt dan nodig is; het groeiproces heeft pas resultaat als je bewust je les geleerd hebt. Omgekeerd zal een bewuste en gezonde houding je direct doen groeien en bevrijden. Het gevolg is dat datgene wat je voorheen deed lijden, geen pijn meer veroorzaakt op het moment dat je de les herkent.

Dit houdt absoluut niet in dat je opzettelijk voor lijden moet kiezen en geluk moet afwijzen, vanuit de misvatting dat genot en vreugde tegen Gods wil ingaan. Veel religies verkondigen deze dwaling. Een gezonde manier om met lijden om te gaan is misschien de belangrijkste sleutel in het leven van een mens. Als je erin slaagt dat open en oprecht aan te gaan en bereid bent om ervan te leren zonder je verstand en je mogelijkheden erbij uit te schakelen, al word je emotioneel misschien in duisternis, rebellie, lafheid en zelfmedelijden geworpen, dan zal het resultaat van het lijden geluk zijn, en wel in de mate dat je het lijden dat je hebt doorgemaakt bent aangegaan en tot je groei hebt aangewend. Als lijden je ziel dood maakt moet dit meer lijden tot gevolg hebben, al is het misschien in een andere vorm, totdat je niet langer je ziel erdoor laat verdoven. Dit heeft tot gevolg dat je hele persoonlijkheid opleeft door je grotere zelfbewustzijn.

Een bepaald soort verwarring confronteert een mens die streeft naar geestelijke groei in zijn benadering van lijden. Veel zelfbewuste mensen weten dat je je lijden zelf veroorzaakt. Of je dit nu vaag of volledig beseft wanneer je pijn ervaart, dit besef maakt je razend, al was het alleen maar vanwege de frustratie dat je niet meteen weet door welke speciale houding of daad je het lijden veroorzaakt hebt. Dit gebrek aan kennis hierover maakt dat je bang wordt dat deze verborgen oorzaak je nog meer lijden zal brengen. In je ongeduld om het antwoord te vinden saboteer je bewust of onbewust al je pogingen om bij de oorzaak te komen. Alles wat je ongeduldig en haastig, gefrustreerd en angstig doet, remt het werk. Daarom vergaat het mensen die geloven dat God hun lijden heeft gezonden en dat zij dat moeten accepteren zonder de reden te begrijpen, op een bepaalde manier vaak beter. Misschien leren zij niet de diepere oorzaak in zichzelf kennen - en dat is jammer, want ook dat moet ooit gebeuren. Maar hun houding is meer ontspannen en open. Het geloof echter, dat God lijden veroorzaakt, ondersteunt een lui fatalisme en lijdt tot de logische conclusie, dat God wreed en sadistisch is.

Daarom is de ideale houding het een met het ander te verbinden: met

een actieve geest zoeken naar de verborgen oorzaken in jezelf en daarbij voor het moment ontspannen het ongewenste accepteren, in het volle besef dat het zelfgeschapen ongeluk van genezende waarde is. Wederom is het een kwestie van een juiste combinatie van gezonde activiteit en passiviteit, in tegenstelling tot misvormde activiteit en passiviteit.

Je kunt het leven niet echt oplossen als je niet je eigen problemen oplost, die veroorzaakt worden door een verkeerde houding tegenover leven en dood, tegenover genot en pijn. Je kunt niet aan de eisen van het leven voldoen als je niet diep in jezelf kijkt naar je meest verborgen conflicten, houdingen en ideeën en de ware betekenis van je reacties begrijpt. Probeer op ieder moment in je leven dat je het moeilijk hebt uit te vinden wat je wilt en waar je bang voor bent. Zoek dieper dan de oppervlakkige redeneringen, oppervlakkige verlangens en angsten, die in feite alleen maar een symptoom zijn van jouw speciale manier van weglopen van dood en lijden - en dus van leven en geluk. Je kunt niet beginnen met de grote algemene kwesties aan te pakken. Daar bereik je niets mee. Je kunt alleen echt groeien wanneer je deze kwestie aanpakt door de schijnbaar onbeduidende dagelijkse verlangens en angsten te vinden, en dan door die kleine gebeurtenissen van alledag de juiste houding tegenover leven en dood te leren. Op die manier merk je hoe je in kleine dingen voor de dood wegloopt; hoe je voor pijn wegkruipt in je houding tegenover de kleine dingen van het leven die op zich onbelangrijk lijken.

Onderzoek jezelf eerst in de meest wereldse, onbelangrijke zaken, als ze tenminste disharmonie veroorzaken. Wanneer je hierbij op het punt komt dat je je afvraagt: “Waarom wil ik dit? Waarom ben ik bang dat ik het niet krijg?” kom je er uiteindelijk op uit dat je liefde verlangt en bang bent het niet te krijgen. Wanneer je voor liefde vlucht uit angst dat je het toch niet krijgt of dat je het weer kunt verliezen, toon je hierin dezelfde houding als tegenover de dood, zoals ik in de vorige lezing heb uitgelegd. Vaak uit een verkeerde houding zich daarin, dat iemand juist uit angst voor de dood de dood uitlokt. Op dezelfde manier wijs je liefde af, uit angst dat het je pijn doet wanneer je die liefde niet krijgt of weer moet verliezen. Zo probeer je jezelf ervan te overtuigen dat je geen liefde wilt. Op die manier probeer je jezelf er ook innerlijk van te overtuigen dat je het leven niet wilt, omdat je weet dat het leven in het lichaam eens ophoudt.

Alle kleine probleempjes leiden uiteindelijk tot de vraag: liefde ontvangen of niet geliefd worden; en daarmee tot: leven of dood. Door met opzet het tegenovergestelde te kiezen van wat je wilt uit angst dat je het niet zult krijgen, creëer je een ongezonde zielstoestand die om velerlei redenen dodelijk is. Het is ongezond omdat je niet eerlijk tegenover jezelf erkent wat je echt wilt (liefde en leven) en wat je echt vreest (geen liefde en geen eeuwig leven krijgen). Het is ongezond omdat je jezelf onthoudt wat je zou kunnen hebben, al is het dan niet in de mate dat je het wenst. Waarschijnlijk krijg je niet het soort liefde dat je verlangt: exclusief, grenzeloos en met de absolute zekerheid dat je haar nooit meer zult verliezen. Maar vanwege deze beperkingen verspeel je de liefde die je kunt krijgen door haar helemaal af te wijzen, in het overdreven geloof dat het ondraaglijk is als je wens niet vervuld wordt. Zo maak je het nog erger. Op dezelfde manier: je verlangen om nooit dood te gaan maakt dat je het leven verwerpt. Al je dagelijkse reacties en problemen kunnen tot deze basiskwesties teruggebracht worden. Dientengevolge hebben deze basiskwesties een persoonlijke betekenis voor je, aangezien ze op jou van toepassing zijn. En dit is de belangrijke stap die je moet nemen in je ontwikkeling.

In dit verband is het van groot belang te realiseren dat je je angst voor dood en lijden vaak niet bewust bent. Het afwijzen van liefde betekent dat je beide afwijst. Je loopt niet alleen weg voor dood en lijden, maar om te beginnen loop je weg voor je angst voor beide. Dit moet je eerste ontdekken, alleen dan kun je er een gezonde houding tegenover aannemen. Uiterlijk ben je je deze angst misschien niet bewust, maar diep in je hart kan hij nog steeds aanwezig zijn, al is het maar een klein beetje. Zie dat deel in jezelf onder ogen waar je nog bang bent. Word je ervan bewust; dan kun je leren sterven - en leven! Naarmate je jezelf bewust leert worden van je echte doodsangst - in welke vorm die zich ook voordoet, als fysieke dood of als een negatieve gebeurtenis - bevrijd je je levenskracht die jou sterker maakt als je datgene tegenkomt waar je bang voor bent.

Het leven van Jezus Christus is een prachtig symbool voor deze eeuwenoude waarheid. Deze waarheid wordt door wijzen en grote geleerden van alle tijden onderkend. Het wordt in veel filosofieën, religies en mythen gesymboliseerd. In zijn leven en sterven heeft Jezus Christus deze waarheid gesymboliseerd. Hij stierf in de geest die ik hier beschreef.

Veel van zijn uitspraken zijn niet opgetekend en voor het nageslacht bewaard gebleven. Speciaal niet die uitspraken die de mens niet begreep en die in tegenspraak leken met wat hij leerde, in het beperkte begrip dat mensen toen hadden. Daarom is het geen toeval dat zijn laatste woorden werden opgetekend en doorgegeven aan de mensheid, in weerwil van het feit dat ze in grove tegenspraak leken met wat de mensen geloofden en in Jezus Christus wilden zien. Deze laatste woorden aan het kruis drukten zijn vertwijfeling en angst uit dat God hem had verlaten. Dit heeft veel mensen in verwarring gebracht. Hoe kon de grote geest twijfelen en bang zijn? In hun illusies en idealen hadden ze Jezus liever zien sterven in de triomf van het geloof zonder de menselijke twijfel en angst die hij in het uur van zijn allerergste lijden uitte. Het was heel belangrijk dat deze woorden aan de mensheid werden doorgegeven. Omdat elk afzonderlijk facet van Jezus leven en sterven een diepgaande symbolische betekenis voor de mens en zijn persoonlijke problemen heeft, is ook deze uitspraak van betekenis. Dat begrijp je alleen goed als je de betekenis van de vorige en van deze lezing begrijpt.

In zijn laatste uur vergat Jezus alles wat hij wist, alle openbaringen, alle inzichten die hij had verkregen. Is het niet ieder van jullie persoonlijk in zekere mate overkomen dat in tijden van depressie en angst je verstand zich nog wel herinnert wat je geleerd hebt en wat je weet, maar dat je deze kennis niet toe kunt passen? Je ziel verkeert in een donkere nacht van ongeloof en twijfel. Het is niet de juiste remedie om jezelf omtrent deze toestand te misleiden en niet te erkennen hoe je je eigenlijk voelt. Je misleidt jezelf alleen maar wanneer je schuldig en trots denkt: “Ik mag dat niet voelen en denken” en daardoor duurt het nog langer voor je uit de duisternis bent. Jezus heeft dit ook heel duidelijk laten zien. Hij, de grootste van alle geesten der schepping, ook hij twijfelde. Ook hij had even zijn geloof verloren. Maar hij erkende het, Hij verborg het niet voor zichzelf of voor anderen. Wat betekent dat? Het betekent pure angst voor het onbekende, de dood, het betekent intens lijden aan fysieke, mentale of geestelijke pijn. Jezus onderging dat alles volledig zonder iets voor te wenden, zonder zichzelf of degenen die in hem geloofden te misleiden. Hij was oprecht tegenover zichzelf en dus tegenover al diegenen die in hem geloofden. Hij was tot op het laatste moment waarachtig.

Menig spirituele leraar of leider zou aarzelen om zijn eigen momenten van angst en twijfel toe te geven. Hij zou zich er voor schamen en bang

zijn om zijn gezicht te verliezen tegenover zijn volgelingen. Deze fundamentele angst wordt vaak gerationaliseerd door ‘aannemelijke’ verklaringen. Tegenover zichzelf verontschuldigt zo iemand deze onoprechtheid met de ogenschijnlijk prijzenswaardige houding dat hij hun volgelingen niet wil teleurstellen en verzwakken. Maar juist die onoprechtheid stelt anderen teleur. Jezus oprechtheid heeft geen van hen teleurgesteld, niettegenstaande het feit dat velen niet konden begrijpen hoe het mogelijk was dat de meester twijfelde in zijn stervensuur. Velen, zo niet de meeste, wisten niet dat juist in deze twijfel en angst een belangrijke aanwijzing en les lag voor alle mensen. Maar zelfs al begrepen zij het niet bewust, innerlijk voelden zij zich meer gesterkt dan ooit, omdat waarheid hart en ziel direct bereikt, al gaat het soms het verstand te boven.

Als een verstandelijke uitleg niet uitvlakt wat het hart en de ziel aanvoelen, als de mens zijn intuïtie laat werken in weerwil van schijnbaar tegenstrijdige verstandelijke overwegingen, impliceert dit een zuiverheid en onschuld die niets te maken heeft met dat, wat kwezelige godsdienstijveraars zuiverheid en onschuld noemen. Nogmaals, het vraagt de kinderlijke houding die Jezus voorstond. Dit is een ander facet van zijn uitspraak om als kinderen te zijn en doelt op de bereidheid om te ervaren. Jezus' leerlingen bezaten deze eigenschap. Ook zij ervoeren ten volle. En Jezus Christus liet dit vaak en duidelijk zien in zijn leven en ook in zijn sterven. Hij doorleefde zijn lijden in volle omvang, zonder terughoudendheid, zonder enige schaamte om zijn twijfel en angst, zijn pijn en kwetsbaarheid toe te geven. Alleen vanuit dit grote kinderlijk vermogen kan ware vreugde ervaren worden. Dit bewees hij niet alleen tijdens zijn leven, maar ook door zijn wederkomst in de geest, hoewel hier heel weinig van is overgeleverd. Zoals zo vaak gebeurt, is dit verkeerd begrepen, of althans niet helemaal begrepen. Zelfs diegenen die begrijpen dat Jezus' opstanding en verschijning het voortleven van de geest betekent, gaan toch niet ver genoeg, doordat ze dit verschijnsel vanuit een werelds oogpunt opvatten. Zij denken eenvoudig dat Jezus slechts liet zien dat het leven doorgaat, en dat dat alles is.

Maar er is meer vrienden. Dit gebeuren is niet alleen bedoeld als bewijs dat het leven in de geest voortgaat. Het is hier en nu van betekenis voor je, juist in dit leven. Als zelfs Jezus Christus in zijn wanhoopsuur vergat wat hij wist, is het nog waarschijnlijker dat alle andere mensen dit ook overkomt wanneer zij moeilijkheden doormaken. Verstandelijke

overtuiging werkt maar tot op zekere hoogte. Jezus wist dat beter dan wie dan ook. Het bewijs voor zijn wederkomst kon alleen maar theorie zijn voor diegenen die er niet bij waren en voor de generaties die hem volgden. Daarom moet zijn wederkomst een diepere betekenis hebben, een symbolische analogie met het innerlijk leven van de mens. Dat is de diepere betekenis. Jezus wederkomst bij zijn leerlingen laat dat duidelijk zien: “Na mijn beproeving, nadat ik mijn beproeving ten volle ondergaan heb, zonder pretenties en zonder iets voor te wenden, en na er tot het einde toe doorheen gegaan te zijn, leef ik nu ten volle in de ware zin van het woord. Ook jullie kunnen dit. Jullie hoeven niet op de fysieke dood te wachten, want elke dag sterf je heel wat keren, in al je kleine beproevingen en worstelingen. De manier waarop je deze tegemoet treedt, is bepalend voor het leven dat erop volgt en voor de volledige vreugde die de jouwe kan zijn. Als je deze beproevingen en worstelingen in net zo'n geest van oprechtheid tegemoet treedt, zul je ook in die mate leven en vreugde ervaren terwijl je nog in je lichaam verkeert.” Dit is de boodschap, dit is de uiteindelijke betekenis, afgezien van andere betekenissen. Dit is het grootste *levend symbool* ooit vertoond.

Het leven op aarde is een symbool van de werkelijkheid en niet andersom. Zo is het ook met het leven en sterven van Jezus. Hij wilde meer overdragen dan alleen maar de geschiedenis van de evolutie, van het leven na de dood, van een belofte na de dood. Hij wilde je laten uitvinden dat je niet hoeft te wachten tot je je aardse lichaam verlaat. Elke dag doen zich gelegenheden voor. Het doet er niet toe of je nu wel of niet gelooft in een leven na de dood; elke dag biedt iedereen, onafhankelijk of hij wel of niet gelooft in een leven na de dood, een gelegenheid om het beste van zijn leven te maken door te beseffen wat zijn ‘kleine, alledaagse sterven’ is en door het aan te gaan en door in het ontwikkelingsproces te leren onderscheiden wat onvermijdelijk is en wat niet. Als je dat wat onvermijdelijk is - de fysieke dood, maar ook dat wat je verkeerde houdingen uit het verleden veroorzaakt hebben - in een geest van ontspannen afwachten tegemoet treedt, terwijl je er tegelijkertijd door wilt groeien en ervan wilt leren, zul je ook veel beter herkennen waar en op welke manier je moeilijkheden kiest die niet onvermijdelijk zijn. Want dat gebeurt wanneer je wegloopt voor wat onvermijdelijk is. Hoe meer je dat doet, hoe meer je uitersten aantrekt en er mee flirt, terwijl die vermeden moeten worden.

Alleen door heel persoonlijk zelfonderzoek kun je bepalen hoe je op

elk van beide reageert, namelijk op wat wel en wat niet onvermijdelijk is. De vraag wat wel en wat niet onvermijdelijk is, is net zo'n probleem als de vraag van onafhankelijkheid en wederzijdse afhankelijkheid. Alleen zelfanalyse kan aan ieder persoonlijk het juiste antwoord verschaffen. Op een andere manier gaat het niet, er zijn geen algemene regels waar je strak aan vast kunt houden.

Ik resumeer: afzondering en eenzaamheid zijn het gevolg van een innerlijke, niet herkende afhankelijkheid, in tegenstelling tot gezonde, wederzijdse afhankelijkheid die het resultaat is van innerlijke onafhankelijkheid. Zo is het ook met de vraag wat onvermijdelijk is: door weg te lopen voor wat onvermijdelijk is, haal je jezelf moeilijkheden op de hals die je had kunnen vermijden. Je bent zo bang voor de onvermijdelijke moeilijkheden dat je méér moeilijkheden naar je toehaalt. Wanneer je hierachter komt, zul je ontdekken, dat het onvermijdelijke leed ophoudt als je het hebt herkend en erdoorheen bent gegaan.
Zijn er nog vragen?"

VRAAG: Hoe kan leed geen leed zijn? Martelingen bijvoorbeeld. Ik ben niet bang voor de dood, maar wel voor doodgaan, voor de doodsstrijd. Of als je een hulpeloos wezen gemarteld ziet worden en zo ziet sterven?

"Zoals ik al zei, zolang je er niet doorheen bent gegaan, is het leed. Er wordt niet van je verwacht dat je jezelf het tegendeel vertelt. Het is juist andersom. Het is juist een vorm van vluchten als je je angst ervoor ontkent, een vorm van dood ontkennen en daarmee ook van leven. Alleen iemand die door de dood is heen gegaan, kent de zekerheid dat er geen dood is. Om dit te ontdekken moet hij er doorheen. En ook de minder absolute vormen van 'dood', zoals alle vormen van lijden, ook deze moeten doorleefd worden om te ontdekken dat het geen dood of lijden was in de mate die je vreesde, vaak zelfs helemaal niet. Hier zul je veel voorbeelden van bevestigd zien wanneer je terugkijkt op je leven, op je verleden. Als je bepaalde ervaringen uit je leven beschouwt, zie je vaak dat waar je bang voor was en waar je je bezorgd over maakte en wat buitengewoon afschuwelijk leek toen je ervoor stond, helemaal niet zo verschrikkelijk was toen je er eenmaal doorheen was. Uiteindelijk werd je er niet door gekwetst. Eigenlijk heeft het je slechts goed gedaan, in die zin dat je erdoor gegroeid bent. Het voegde een levenservaring toe aan je hele persoonlijkheid, niet

alleen aan je denken, maar aan je hele karakter en gevoelsleven. Als je jezelf heel oprecht onderzoekt, zul je toegeven dat nu het voorbij is en je erop terugkijkt, het geen verschrikking meer is. Daarom moet het irreëel geweest zijn. Want wat werkelijk is, is blijvend en onveranderlijk. Alleen een irreëel iets verliest na verloop van tijd intensiteit. Maar zolang je het wel als werkelijkheid ervaart is de remedie niet dat je jezelf eruit praat, of het onvermijdelijke probeert te vermijden, maar je angst en pijn erkennen en je erin ontspannen, als ik het zo mag stellen. Je kunt de illusie van je lijden niet vermijden door jezelf voor te houden dat het een illusie is. Want voor jou is het echt. Daarom moet je erdoorheen. Maar ondertussen kun je wel voor ogen blijven houden wat je verstandelijk weet, zonder het aan je emoties op te leggen. Laat beide gewoon naast elkaar bestaan wanneer je je gedachten en gevoelens observeert. Dit kan het je gemakkelijker maken om er doorheen te gaan en het te ervaren. Want alleen deze ervaring laat je de illusie zien. Alleen wanneer je met hart en ziel het leven in al zijn facetten aangaat, helpt het je om boven de dualiteit uit te stijgen."

VRAAG: U zei dat je mensen alleen kunt teleurstellen door onoprechtheid, niet op een andere manier. Kunt U dat alstublieft wat meer toelichten?

"Wanneer ik over waarheid spreek bedoel ik niet de kleine waarheden die mensen vaak op een onnadenkende en gevoelloze manier uiten. Dit heeft niets met waarheid te maken. De grote waarheid is soms niet in tegenspraak met een kleine onwaarheid. En een kleine waarheid kan zeer tegen de grote waarheid ingaan. Ook hier bestaat geen regel of voorschrift waaraan je je kunt houden. Zoals altijd met waarheid staat ieder geval op zichzelf en dient de betekenis ervan bepaald te worden, dient onderscheid gemaakt te worden en dient het geval op een actieve manier tot het einde toe doorgedacht te worden. Alleen dan kun je zien wanneer een kleine waarheid, soms, met de waarheid overeenkomt en wanneer niet. Je eigen motieven verschaffen altijd het antwoord op deze vraag. Als je zo eerlijk tegenover jezelf bent als je maar kunt, zul je vaak tot de ontdekking komen dat een kleine, kwetsende waarheid uit een persoonlijke fout of zwakheid bijvoorbeeld trots, ijdelheid, eigenzinnigheid, rebellie, onzekerheid, teleurstelling of wat dan ook kan voortspruiten. Als deze innerlijke motieven met steekhoudende argumenten worden toegedekt, doet dit niets af aan het bestaan van deze onderliggende stromingen die de uitwerking bepalen. Maar iemand die in de uiteindelijke zin trouw aan zichzelf is, kan een ander

niet teleurstellen. Zover komen dat je eerlijk tegenover jezelf bent, is per slot van rekening het doel van je zelfonderzoek op dit pad."

VRAAG: Ik wil U vragen over de nadruk die de kerk op de lichamelijke opstanding van Jezus Christus legt. Wat is uw commentaar daarop?

"Het gaat hier om twee aspecten, waarvan ik er één in het verleden besproken heb. Op de andere kon ik niet reageren omdat het juist over het onderwerp van deze laatste twee lezingen gaat, waar mijn vrienden toen nog niet aan toe waren.
Het eerste aspect herhaal ik in het kort. Het is absoluut een dwaling, een misvatting, voortkomend uit de ingeboren angst van de mens voor fysieke dood, omdat hij wil geloven in een fysieke voortzetting van het leven. Daarom moest Jezus Christus' wederkomst als zodanig geïnterpreteerd worden.
Het andere aspect heeft een veel diepere en ruimere betekenis. Het bevat de diepste wijsheid en waarheid, maar in symbolische vorm. Deze symboliek heb ik in deze lezing uitgebreid uitgelegd. Als je niet wegvlucht voor je angst voor dood, lijden en het onbekende maar er doorheen gaat, kun je werkelijk in de diepste zin leven terwijl je nog in je lichaam verkeert. Zuiver leven kun je alleen als je de dood recht tegemoet treedt. Met 'zuiver' bedoel ik niet wat er algemeen onder verstaan wordt: de saaie betekenis die het lichamelijke afwijst. Want het lichaam is een deel van de geest en de geest is een deel van het lichaam. Zij vormen één geheel. Daarom verscheen Jezus Christus in een menselijk lichaam, om aan te tonen dat het lichaam *niet* verworpen of genegeerd hoeft te worden. Als je de dood accepteert, zul je opstaan in het leven, in het lichaam, door de stromende levenskracht die je waarlijk genot en vreugde laat ervaren, op alle niveaus van je wezen, ook op fysiek niveau. Is dat duidelijk?"

VRAAG: Ja, maar uw bewering dat het een dwaling is, zou ons doen concluderen dat sommige delen van het evangelie, die de komst bij het graf als een verhaal van belofte beschrijven, geheel fout zijn wat betreft de feitelijke weergave.

"Nee, helemaal niet. Toen Jezus aan zijn leerlingen en geliefden verscheen, vond er een welbekend verschijnsel plaats dat men altijd gekend heeft en altijd zal blijven kennen als bepaalde omstandigheden zich voordoen. Ik geloof dat jullie het in jullie tijd een materialisatie van spirituele zaken noemen. Het is een verdichting van de

geestenmaterie, zoals al het fysieke leven. Maar dit gebeuren had een diepe filosofische en psychologische betekenis, die over het algemeen over het hoofd wordt gezien. Deze betekenis is zoals ik al uitlegde: ga het leven én de dood aan, en je kunt niet sterven. Je zult leven in de ware zin van het woord. Wat de leerlingen zagen was dus waar, maar de meerderheid van hen begreep er niet de betekenis en bedoeling van, hoewel Jezus die toen, maar ook al zo vaak voor die tijd, aan hen wilde overbrengen. Een paar begrepen het, maar niet allemaal. Zij zagen het als een verschijnsel, wat het ook was en wat op zich niet uniek is. Maakt dat het duidelijker?" *(Ja, dank u wel.)*

VRAAG: Ik had een vraag voorbereid en hij past precies bij dit onderwerp. Het heeft met kunst te maken, met het werk van de kunstenaar. Neem een persoonlijkheid, en laten we uitgaan van wat u het genotprincipe tegenover het werkelijkheids-principe noemt. Freud, dacht ik, en enige andere psychologen nemen aan dat kunst zijn intrede doet in de menselijke ervaring als resultaat van de persoonlijkheid, een schepping van de persoon die zijn weg terug probeert te vinden naar de werkelijkheid. Want als hij merkt dat het genotprincipe niet de oppermacht kan hebben, is hij teleurgesteld en trekt zich vaak terug in een wereld van eigen makelij. Van daaruit is hij - als hij tenminste genoeg talent heeft - in staat kunst voort te brengen en zich zo uiteindelijk weer met de werkelijkheid te verbinden. Ik denk dat dit in principe correct is"?

"Je bedoelt sublimatie"

VRAAG: Ja. Welnu, wat betreft diegenen onder ons die niet bewust in een bestaan na de dood geloven en op bewust niveau geen verlangen hebben naar een bestaan na de dood, willen heel graag van dit huidige leven genieten, fysiek genieten, de genietingen van het lichaam, de zinnen. Wat ik wil vragen: als we ervan uitgaan dat iemand talent heeft, een op dit gebied gerichte persoonlijkheidsstructuur, met die behoefte om iets te sublimeren, is dan dat verlangen om kunst voort te brengen en door die kunst onsterfelijk te worden, hetzelfde als dat wat jullie, die in een leven na de dood geloven, hebben? Ik vraag niet óf er een leven na de dood is...

"Ik weet dat je dat niet vraagt en ik zal ook niet proberen erop te

antwoorden want wat ik of iemand anders zou zeggen, zou niets uitmaken. Je kunt het alleen maar zelf ervaren. Als je jezelf een geloof oplegt dat niet echt van jou is, is dat veel ongezonder dan wanneer je ongeloof toegeeft. Dat is juist een van de dingen die ik in de laatste lezing benadrukte. Maar ik wil andere aspecten van je vraag beantwoorden.

Laat ik in de eerste plaats duidelijk maken dat, als je door je ontwikkeling werkelijk bent gaan weten en ervaren dat er een leven na de fysieke dood is en je er een juiste en gezonde houding tegenover hebt, zoals ik in deze lezing heb beschreven, dat je dan de genietingen van het lichaam niet kunt en niet zult opofferen omwille van een spiritueel leven dat na het fysieke komt. Integendeel. Alleen diegenen die zich uit angst en zwakheid vastklampen aan een religieus geloof, komen tot de conclusie dat het ene in strijd is met het andere. Dit wordt heel duidelijk als jullie deze twee lezingen echt begrijpen. De vrijgekomen levenskracht kan niet aan het lichaam voorbijgaan. Het maakt de persoonlijkheid meer ontvankelijk voor genot en beter in staat tot genieten, op alle niveaus, ook het fysieke. Maar dit totale genot op alle niveaus kan alleen worden ervaren als de ziel gezond is. Een ongezonde ziel is niet in staat genot te ervaren in de mate dat ze ongezond is.

Tegelijkertijd is iemand die ongezonde aspecten en houdingen van zijn persoonlijkheid heelt, niet alleen in staat om groter genot te ervaren en een meer vervuld leven te leiden, maar hij wordt ook, ik zou zeggen bijna op de koop toe, creatiever. Tevens gaat hij de werkelijkheid van de spirituele wetten en van de spirituele waarheid ervaren. Het is geen toeval dat mensen die een succesvolle analyse doormaken - hoewel dit niet zo vaak voorkomt als wenselijk zou zijn - allen in de werkelijkheid van de spirituele wetten en waarheid gaan geloven. Dit betekent zelden een beleden religie, maar meer hun eigen persoonlijke besef, ervaring en kennis. Dit zijn allemaal nevenproducten bij de genezing van de ziel van haar misvattingen, misvormingen en afwijkingen. Het werkelijk ervaren van genot op alle niveaus, de ontplooiing van creatieve vermogens en de innerlijke kennis van spirituele waarheid zijn het resultaat van innerlijke gezondheid.

Tegelijkertijd geldt dat hoe zieker en sterker misvormd een ziel is, hoe minder zij in staat is tot werkelijk genot en hoe meer de aangeboren creatieve vermogens verlamd zijn. Het feit dat sommige mensen heel

creatief zijn in weerwil van enorme innerlijke conflicten, is hiermee niet in tegenspraak. Het betekent alleen dat het creatieve talent zo groot is, dat het ondanks de zielsproblemen naar buiten komt; dat snijdt hen nog meer af van de werkelijkheid op alle niveaus. Dit betekent niet alleen van de werkelijkheid van de kosmische wetten en spirituele waarheid, maar ook van de werkelijkheid die zich op dit aardvlak manifesteert.

Het verlangen om door middel van kunst onsterfelijkheid te bereiken is een andere variatie op het verlangen van de mens naar eeuwig leven en zijn verzet tegen dood. De een is een godsdienstfanaat die zijn geloof heeft aangenomen uit angst en zwakheid, maar het niet door innerlijke kennis heeft eigen gemaakt. De ander gelooft dat hij sterker is dan de eerste omdat hij zo'n geloof niet 'nodig' heeft. Maar zijn uitingsvorm, voortkomend uit dezelfde bron, is het verlangen naar onsterfelijkheid door middel van het werk dat hij heeft voortgebracht. Beiden willen niet loslaten. Beide types willen vasthouden aan het leven. Beiden kunnen niet opgeven. Dit vasthouden, dit onvermogen om op te geven, of dat nu tot uiting komt in deze grote vraag of in kleine alledaagse kwesties, houdt de ziel gevangen, verhindert haar te groeien en veroorzaakt een vorm van stagnatie die op alle niveaus van de persoonlijkheid tot uiting komt. Alleen de royale vrijheid om jezelf over te geven, het onbekende in te gaan, misschien zonder enige zekerheid of zonder iets te behouden wat je lief is, kan ware groei voortbrengen. Daarom verschilt deze wens om onsterfelijkheid te verkrijgen door kunst (of wetenschap of welke uiting ook) in wezen niet van het angstig vasthouden van de godsdienstfanaat aan zijn geloof. Zoals ik in de laatste lezing uitlegde, verlaat ook de atheïst de weg en treedt op een verkeerde manier de dood tegemoet, net zoals iemand doet die uit oneigenlijke motieven een geloof aanhangt. De laatste zegt: "Ik wil geloven omdat ik bang ben voor de dood. Ik wil niet loslaten, ik wil niet opgeven." En de atheïst zegt: "Iemand die gelooft is alleen maar zwak, ik ben veel sterker, ik heb dat alles niet nodig." Maar ook hij wil onsterfelijkheid en ziet het als een toonbeeld van kracht wanneer hij onsterfelijkheid zoekt door zijn scheppingen. Het is zijn manier om aan het leven vast te houden en tegen de dood te vechten. Hij is zo bang dat zijn bestaan op kan houden, dat hij niet de teleurstelling wil riskeren dat de gelovigen het bij het verkeerde eind hebben. Beide typen zijn niet in staat om, zelfs al is het maar bij momenten, te zeggen en ook werkelijk te menen: "Ik weet het niet. Ik moet het onbekende accepteren." Welnu vrienden, de vele mensen die

het uiterlijk wel zeggen, hoeven dat nog niet te menen, te voelen en ernaar te leven. Ook zij brengen hun vlucht voor de dood tot uiting in hun diepste houdingen. Niet wat je belijdt of denkt te geloven bepaalt in dit opzicht of je houding gezond is. Het kan slechts een symptoom, een aanwijzing zijn, niets meer. Hoed je er daarom voor iemand te beoordelen op het geloof dat hij belijdt of op zijn houding. Het verlangen om te sterven wijst bijvoorbeeld niet noodzakelijk, maar alleen in zeer zeldzame gevallen op een echt geloof in een leven na de dood, of op iemands verzoend zijn met een niet-voortleven. Het kan louter een uiting ervan zijn dat je er genoeg van hebt om met het leven om te gaan, wat natuurlijk het gevolg is van het feit dat je niet weet hoe je met de dood om moet gaan.

Nu komen we bij de kwestie van sublimatie. Sublimatie kan helemaal verkeerd worden opgevat en dat gebeurt dan ook vaak. Het is dan een heel ongezond verschijnsel, dat zowel een misvormd en schadelijk proces kan zijn in de opvatting van de godsdienstfanaat als in de psychoanalytische opvatting. De godsdienstfanaat sublimeert wanneer hij zegt: “Het vleselijk leven is zondig. Het is de vijand van de geest. Het vertegenwoordigt de duivel en daarom moet ik mijn vleselijke lusten sublimeren en vergeestelijken.” Dit leidt tot onderdrukking en als je dat echt eens vanuit een nieuw gezichtspunt bekijkt, is onderdrukking niets anders dan oneerlijkheid, zelfmisleiding, gebrek aan zelfbewustzijn, kortom, struisvogelpolitiek. Aan de andere kant zegt de psychoanalytische opvatting: 'De werkelijkheid is zo akelig, zo hopeloos en vormt zo'n tegenstelling met mijn drang naar genot dat ik wel moet sublimeren. Ik kies het bij wijze van compromis en als het minste van twee kwaden. Aan de ene kant zou ik in overeenstemming met de minst gekanaliseerde en primitieve instincten moeten leven als ik mijn drang naar genot wil verwezenlijken. Maar aan de andere kant zou dit mij in conflict met mijn omgeving brengen en daarom zou ik om te beginnen al van genot worden afgehouden. De situatie is dus hopeloos.”

Deze niet gekanaliseerde, primitieve instincten dragen niet méér bij aan het genotbeginsel dan de ‘vergeestelijkte’ afwijzing van lichamelijk genot dat doet. Bij een volwassen en gezonde ziel kan de drang naar genot nooit in botsing met de omgeving komen. En niet vanwege sublimatie, berusting of onderdrukking. Het gebeurt omdat de instincten met de rest van de persoonlijkheid meegroeien en daardoor des te ontvankelijker voor een veel hogere vorm van genot dan die van

de primitieve, niet gekanaliseerde instincten worden. Dit verhoogd genot houdt ook lichamelijk genot in. En dit is weer een gevolg van het feit dat je dood en lijden onder ogen ziet. Dat gebeurt door niet te ontkennen en daardoor langzamerhand de dualiteit op te heffen. Door dit te doen, gaat de werkelijkheid zoals je die op aarde kent, veranderen. Eerst subtiel, in je innerlijke wereld, en daarna langzaam rondom je.

Het is absoluut verkeerd te zeggen dat creatieve vermogens uit sublimatie voortkomen. Of, om het anders uit te drukken, uit het feit dat de drang naar genot verschoven wordt naar een ander gebied van de persoonlijkheid. De gezonde persoonlijkheid, zoals die van oorsprong is, is rijk genoeg om beide te bevatten, evenals vele andere gebieden in het leven waarop je je kunt uiten. Alleen een beperkte en misvormde ziel moet dergelijke keuzes maken. Het is zeker waar dat als je de drang naar genot onderdrukt, deze ergens anders naar buiten moet komen en vaak gebeurt dit op het vlak van je creativiteit. Maar dat betekent niet dat die drang niet duidelijker, beter en sterker naar buiten treedt als je persoonlijkheid een geïntegreerd geheel zou zijn, die op alle niveaus gezond functioneert. Je zou zelfs veel constructiever en voller genieten, niet als een vervanging voor het leven maar als een vervulling van het leven.

Lieve vrienden, op deze bijzondere dag heb ik geprobeerd jullie te laten zien, hoe de huidige fase van ons werk, van onze innerlijke ontwikkeling past in de grote gebeurtenissen van de evolutiegeschiedenis, zowel de kosmische als de menselijke.

Wees allen gezegend. Ontvang onze kracht. Ontvang onze liefde en zegeningen. Mogen jullie deze kracht aannemen en gebruiken, elk zoals het voor hem of haar het beste is.

Wees in vrede. Wees in God!”

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos, Pasen 1961
Oorspronkelijk uitgegeven door Center for the Living Force, Phoenicia (N.Y.) onder de titel: 'The Conquest of Duality, Symbolized in the Life and Death of Jesus'.
Vertaald door Lidewij Frijlink in 1982; herzien in 1999 door Marije Mol.

© Stichting Gemeenschap het Pad. Uitgave 2010